

Nr 37

LANDSKAPSLAG

om marknadskontrollen av vissa produkter

Föredragen för Republikens President den 7 april 2017

Utfärdad i Mariehamn den 1 juni 2017

I enlighet med lagtingets beslut¹ föreskrivs:

**1 kap.
Allmänna bestämmelser**

1 §

Tillämpningsområde

I denna lag finns bestämmelser om tillsyn och övervakning av om vissa produkter överensstämmer med gällande produktsäkerhetskrav (*marknadskontroll*). Denna lag är tillämplig på den marknadskontroll som omfattas av tillämpningsområdet för följande lagstiftning, om inte något annat föreskrivs i någon av följande lagar:

1) Landskapslagen (2017:43) om tillämpning i landskapet Åland av lagen om pyrotekniska artiklars överensstämmelse med kraven.

2) Landskapslagen (2017:41) om tillämpning på Åland av rikslagen om elsäkerhet.

3) Landskapslagen (2017:40) om tillämpning på Åland av rikets hiss säkerhetslag.

I Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 765/2008 om krav för ackreditering och marknadskontroll i samband med saluföring av produkter och upphävande av förordning (EEG) nr 339/93, nedan kallad *NLF-förordningen*, finns bestämmelser som rör tillsynen och övervakningen av produktsäkerheten hos i denna lag avsedda produkter.

2 §

Definitioner

I denna lag använda begrepp ska ha följande betydelse:

1) *Tillhandahållande på marknaden* är varje leverans av en produkt för distribution, förbrukning eller användning på unionsmarknaden i samband med affärsverksamhet, mot betalning eller kostnadsfritt.

2) *Anmält organ* är ett organ som har utsetts av en av Europeiska unionens medlemsstater och som har anmälts till den Europeiska kommissionen samt vilket är behörigt att utföra bedömningar av överensstämmelse.

3) *Tillsyn* är den marknadskontroll vilken som tillsyn och övervakning utförs i enlighet med artikel 2.17 i NLF-förordningen som myndigheterna bedriver för att säkerställa att produkterna överensstämmer med kraven.

4) *Tillbakadragande* är åtgärder för att hindra att en produkt i leveranskedjan tillhandahålls på marknaden.

5) *Utsläppande på marknaden* är tillhandahållande av en produkt för första gången på unionsmarknaden.

6) Återkallelse är varje åtgärd för att dra tillbaka en produkt som redan finns på marknaden eller hos slutanvändaren, eller en åtgärd för att få produkten att överensstämma med kraven.

7) *Produkt som utgör en risk* är en produkt som kan inverka negativt på människors hälsa och säkerhet i allmänhet, och på den allmänna säkerheten samt på andra allmänna intressen i en omfattning som går utöver vad som anses rimligt och godtagbart under normala eller rimligen förutsebara användningsförhållanden för den berörda produkten, inklusive användningstid och, i förekommande fall, krav som gäller produktens ibrukttagande, installation och behov av underhåll.

¹ LF nr 3/2016-2017

LKU bet. nr 5/2016-2017

8) *Riskbedömning* är identifiering av verkningar samt bestämmande av riskernas omfattning och bedömning av deras betydelse.

9) *Ekonomisk aktör* är ekonomiska aktörer enligt de lagar som nämns i 1 §.

10) *Produkt som inte överensstämmer med kraven* är en produkt som inte uppfyller de krav som anges för dem i de lagar som nämns i 1 §.

11) *Allvarlig risk* är sådana situationer som orsakar risker som kräver ett snabbt ingripande och en snabb uppföljning, också i de fall där följdverkningarna inte är omedelbara.

3 §

Godkännande av anmält organ

En produkt som omfattas av bestämmelserna i landskapslagen (2017:47) om tillämpning på Åland av lagen om anmälda organ för vissa produktgrupper ska bedömas av ett anmält organ.

2 kap. Ordnande av tillsynen

4 §

Tillsynsmyndighet

Landskapsregeringen är tillsynsmyndighet enligt denna lag.

I rikets lag om marknadskontrollen av vissa produkter (FFS 1137/2016) finns särskilda bestämmelser om tullens ansvar vid gränskontroll samt om säkerhets- och kemikalieverkets ansvar för marknadskontroll av produkter i frågor som hör till rikets behörighet.

I landskapslagen (1990:32) om tillämpning i landskapet Åland av riksförfattningar om kemikalier finns bestämmelser om Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet i frågor som rör kemikalier.

5 §

Skötseln av uppgifter och uppgifternas prioriteringsordning

Tillsynsmyndigheten ska sköta sina uppgifter på ett så effektivt och utifrån en riskbedömning så ändamålsenligt sätt som möjligt. Om omständigheterna det fordrar ska en prioritering av uppgifterna göras.

6 §

Tillsynsplan

För tillsynen av produkter som omfattas av tillämpningsområdet för de lagar som nämns i 1 § ska tillsynsmyndigheten göra en tillsynsplan där bestämmelserna i artikel 18.5 i NLF-förordningen om program för marknadskontroll ska beaktas.

3 kap. Tillsynsåtgärder

7 §

Tillsynsmyndighetens rätt att få information av ekonomiska aktörer

Tillsynsmyndigheten har rätt att av en ekonomisk aktör få sådan information som är nödvändig för tillsynen. Rätten att få information gäller även sådana upplysningar som är nödvändiga för tillsynen och som är sekretessbelagda på grund av att de gäller enskild affärsverksamhet eller yrkesutövning eller en enskild persons ekonomiska ställning eller hälsotillstånd eller annars är sekretessbelagda med stöd av landskapslagen (1977:72) om allmänna handlingars offentlighet, när de innehas av en myndighet.

8 §

Rätt att företa inspektioner

Tillsynsmyndigheten har för fullgörande av tillsyn i enlighet med denna lag rätt att få tillträde till och utföra inspektioner i de lokaler där sådan verksamhet bedrivs som avses i de lagar som nämns i 1 § eller i vilka uppgifter förvaras som är betydelsefulla för tillsynen. Inspektioner får inte utföras i lokaler som används för permanent boende, om inte annat särskilt föreskrivs i de lagar som nämns i 1 §.

Vid inspektioner tillämpas bestämmelserna i 34 § förvaltningslagen (2008:9) för landskapet Åland.

9 §

Rätt att ta produkter för undersökning

Tillsynsmyndigheten har rätt att ta produkter för undersökning, om det är nödvändigt för tillsynen av om produkterna överensstämmer med kraven. Vad som i denna paragraf föreskrivs om produkter tillämpas också på prover eller delar som tas från produkterna.

Tillsynsmyndigheten ska på yrkande från en ekonomisk aktör ersätta en produkt som avses i 1 § enligt gängse pris, om det inte framgår att produkten inte överensstämmer med kraven.

Om en produkt inte överensstämmer med kraven och bristen på överensstämmelse är betydlig, kan tillsynsmyndigheten ålägga den ekonomiska aktören att ersätta kostnaderna för anskaffning, testning och undersökning av produkten. Ersättningen för kostnaderna är direkt utsökningsbar från den ekonomiska aktören i den ordning som gäller enligt lagen om verkstälighet av skatter och avgifter (FFS 706/2007).

10 §

Rätt att använda prover som tagits av andra

Tillsynsmyndigheten har, oberoende av sekretessbestämmelserna och andra begränsningar som gäller erhållandet av information, rätt att använda prover eller produkter som inhämtats av någon annan för sådana undersökningar som behövs för tillsynen.

11 §

Rätt att få information av myndigheter

Tillsynsmyndigheten har, oberoende av sekretessbestämmelserna, rätt att av en annan myndighet få sådan information som är nödvändig för tillsynen.

12 §

Rätt att lämna ut sekretessbelagda uppgifter

Tillsynsmyndigheten får, oberoende av sekretessbestämmelserna, lämna ut sådan information som den fått vid tillsynen och som gäller en enskild persons eller en sammanslutnings ekonomiska ställning eller affärs- eller yrkeshemlighet eller en enskilds personliga förhållanden till en

1) åklagare för åtalsprövning och till polisen och andra förundersökningsmyndigheter om uppgifterna är nödvändiga för skötseln av de uppgifter som åligger myndigheten för förebyggande eller utredning av brott,

2) myndighet inom räddningsväsendet, till polismyndigheten eller till en annan myndighet som utövar tillsyn över produktlagstiftningen, om utlämnande av information är nödvändig för att myndigheten ska kunna utföra sina uppgifter eller till en

3) annan än i punkt 1 eller 2 avsedd behörig riksmyndighet om det är nödvändigt för riksmyndighetens fullgörande av en förpliktelse som rör gränskontroll eller standarder eller som annars grundar sig på den Europeiska unionens rättsakter eller på en internationell överenskommelse som är bindande för landet.

13 §

Anlitande av utomstående experter

Tillsynsmyndigheten har rätt att anlita utomstående experter vid undersökning, testning och bedömning av en produkts överensstämmelse med kraven.

Utomstående experter får assistera tillsynsmyndigheten vid sådana inspektioner som avses i denna lag.

En utomstående expert ska ha sådan sakkännedom och kompetens som uppgifterna kräver.

På en utomstående expert tillämpas bestämmelserna om straffrättsligt tjänsteansvar när han eller hon utför uppgifter som avses i denna paragraf. Bestämmelser om skadeståndsansvar finns i skadeståndslagen (FFS 412/1974).

14 §

Handräckning av polisen

Polisen är skyldig att ge tillsynsmyndigheten handräckning för tillsynen över efterlevnaden och verkställigheten av denna lag och de lagar som nämns i 1 §.

Bestämmelser om handräckning av polisen finns i polislagen (2013:87) för Åland.

15 §

Produkters överensstämmelse med kraven

En produkt anses överensstämma med kraven om den uppfyller de krav som anges i de lagar som nämns i 1 §.

Trots att en produkt uppfyller de krav som anges i de lagar som avses i 1 mom., kan tillsynsmyndigheten meddela föreläggande eller förbud enligt 16-21 §§, om det visar sig att produkten trots det utgör en allvarlig risk för människors hälsa, säkerhet och egendom samt miljön eller för andra allmänna intressen som avses i de lagar som nämns i 1 §.

16 §

Åtgärdsföreläggande

Tillsynsmyndigheten kan förelägga en ekonomisk aktör att på det sätt som en myndighet bestämmer, och inom en skälig tid som en myndighet bestämmer, vidta korrigerande åtgärder för att se till att en produkt eller dokumentationen och informationen om produkten överensstämmer med kraven, om

1) produkten eller dokumentationen och informationen om produkten inte överensstämmer med kraven eller inte på begäran ges in till tillsynsmyndigheten eller

2) produkten under normala eller rimliga förutsebara användningsförhållanden kan medföra risk för människors hälsa, säkerhet och egendom samt miljön eller för andra allmänna intressen som avses i de lagar som nämns i 1 §.

17 §

Förbud

Tillsynsmyndigheten kan förbjuda en ekonomisk aktör att tillverka en produkt, släppa ut eller tillhandahålla den på marknaden eller på något annat sätt överlåta den, om

1) den ekonomiska aktören trots ett föreläggande enligt 16 § inte vidtar korrigerande

åtgärder eller om ett föreläggande enligt 16 § inte kan anses vara tillräckligt,

2) produkten eller dokumentationen och informationen om produkten inte överensstämmer med kraven eller inte på begäran lämnas till tillsynsmyndigheten eller

3) produkten under normala eller rimligen förutsebara användningsförhållanden kan medföra risk för människors hälsa, säkerhet och egendom samt miljön eller för andra allmänna intressen som avses i de lagar som nämns i 1 §.

Tillsynsmyndigheten kan utöver förbudet enligt 1 mom. förelägga den ekonomiska aktören att dra tillbaka produkten från marknaden samt bestämma om andra åtgärder som behövs för att begränsa tillhandahållandet av produkten på marknaden.

18 § *Återkallelse*

Tillsynsmyndigheten kan förelägga en ekonomisk aktör att från marknaden och av slutanvändaren återta en produkt som medför risk för människors hälsa, säkerhet och egendom samt miljön eller för andra allmänna intressen som avses i de lagar som nämns i 1 § och i stället överlämna en motsvarande eller liknande produkt som överensstämmer med kraven eller att häva köpet om ett sådant föreläggande som avses i 16 § eller ett sådant förbud eller föreläggande som avses i 17 § inte är tillräckligt.

Om ett föreläggande enligt 16 § eller ett förbud enligt 17 § inte är tillräckligt och den bristande överensställningen fortsätter trots föreläggandet eller förbudet kan ett föreläggande enligt 1 mom. meddelas också om dokumentationen och informationen om produkten inte överensstämmer med kraven eller inte på begäran lämnas till tillsynsmyndigheten och bristerna är allvarliga.

Om det anses tillräckligt för att avvärja en risk som föranleds av en produkt som avses i 1 mom., kan tillsynsmyndigheten i stället för att återta en produkt som finns hos slutanvändaren förelägga den ekonomiska aktören att reparera eller låta reparera produkten så att den risk som föranleds av ett fel eller en brist i produktens konstruktion eller sammansättning eller av att osanna, vilseledande eller bristfälliga uppgifter lämnats om produkten avvärjs.

19 § *Bestämmelser som kompletterar förbudet och föreläggandena*

En ekonomisk aktör ska inom en skälig tid som tillsynsmyndigheten bestämmer lämna

myndigheten en redogörelse för hur ett sådant förbud eller föreläggande av myndigheten som avses i 16–18 §§ eller 20–24 §§ har fullföljts.

Tillsynsmyndigheten kan ålägga en ekonomisk aktör att säkerställa att nödvändiga åtgärder till följd av myndighetens föreläggande eller förbud enligt 1 mom. vidtas också i fråga om de produkter som aktören släppt ut på marknaden eller tillhandahållit på marknaden i andra medlemsstater inom den Europeiska unionen eller inom det Europeiska ekonomiska samarbetsområdet.

20 § *Tillfälligt förbud*

Om det är uppenbart att en produkt kan strida mot kraven eller att produkten under normala och rimligen förutsebara användningsförhållanden kan medföra risk för människors hälsa, säkerhet och egendom samt miljön eller för andra allmänna intressen som avses i de lagar som nämns i 1 §, kan tillsynsmyndigheten besluta att ett förbud som meddelas enligt 17 § 1 mom. ska vara tillfälligt under den tid saken utreds.

Det tillfälliga förbudet gäller tills tillsynsmyndigheten avgör saken slutligt. Tillsynsmyndigheten ska avgöra saken skyndsamt.

21 § *Informationsföreläggande*

Om tillsynsmyndigheten har meddelat ett föreläggande eller förbud enligt 16–24 §§ eller 22–25 §§ eller om en produkt eller användningen av den är förknippad med risk för egendom samt miljön eller för andra allmänna intressen som avses i de lagar som nämns i 1 §, får tillsynsmyndigheten ålägga verksamhetsutövaren att inom en bestämd tid informera om saken på det sätt som myndigheten bestämmer. Om det är ändamålsenligt för att trygga användarnas eller allmänna viktiga intressen får tillsynsmyndigheten dessutom ålägga den ekonomiska aktören att ge slutanvändarna behövliga uppgifter och anvisningar.

22 § *Föreläggande om förstöring*

Om en produkt väsentligt avviker från gällande produktsäkerhetskrav och om de förelägganden och förbud som avses i 16–21 §§ inte kan anses tillräckliga, får tillsynsmyndigheten bestämma att en produkt som en ekonomisk aktör har i sin besittning eller en produkt som lämnats tillbaka till den ekonomiska aktören med stöd av 18 §, ska förstöras eller, om detta inte anses ändamålsenligt, besluta om andra åtgärder beträffande produkten.

23 §

Information till anmälda organ om tillsynsåtgärder

Tillsynsmyndigheten ska informera det behöriga anmälda organet om åtgärder som tillsynsmyndigheten riktat mot en ekonomisk aktör med anledning av en produkt som strider mot kraven.

24 §

Information om en produkts bristande överensstämmelse med kraven

Tillsynsmyndigheten ska utan dröjsmål informera landskapsregeringen, rikets berörda tillsynsmyndigheter, den Europeiska kommissionen och andra medlemsstater i den Europeiska unionen och det Europeiska ekonomiska samarbetsområdet om ett beslut som den fattat med stöd av en bestämmelse i 15–18 §§, om tillsynsmyndigheten bedömer att en produkts bristande överensstämmelse med kraven inte är begränsade endast till åländskt territorium.

4 kap.**Särskilda bestämmelser**

25 §

Vite och hot om tvångsutförande

Tillsynsmyndigheten får förena ett förbud eller föreläggande som den meddelat med stöd

av denna lag med vite eller med hot om att den försummade åtgärden utförs på den försumliges bekostnad.

26 §

Sökande av ändring

I 25 § självstyrelselagen finns bestämmelser om besvär. Ändring i ett beslut som gäller föreläggande och utdömande av vite samt föreläggande och verkställighet av hot om tvångsutförande får dock sökas på det sätt som anges i landskapslagen (2008:10) om tillämpning i landskapet Åland av viteslagen.

Ett beslut som tillsynsmyndigheten har fattat ska iakttas trots att det har överklagats, om inte besvärmyndigheten beslutar något annat.

27 §

Ikraftträdande

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2017.

Lagen tillämpas också på sådana produkter som har släppts ut på marknaden före lagens ikraftträdande och som får tillhandahållas på marknaden vid ikraftträdandet av de lagar som nämns i 1 §.

De ärenden som hade inletts före ikraftträdandet av denna lag behandlas med iakttagande av de bestämmelser som gällde vid ikraftträdandet.

Mariehamn den 1 juni 2017

KATRIN SJÖGREN
lantråd

Camilla Gunell
föredragande minister

